בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"צ 22578-11-20 קוו ויס בונו בע"מ נ' בנק אגוד לישראל בעמ

04 לנובמבר 2026

לפני כבוד השופטת נועה גרוסמן

מבקשת	**קוו ויס בונו בע"מ** **ע"י ב"כ עו"ד אוהד רוזן**
	נגד
משיב	**בנק אגוד לישראל בע"מ** **ע"י ב"כ עו"ד אסף רצון**

פסק דין

כללי:

לפניי בקשה לאישור הסדר פשרה בהתאם לסעיפים 18 ו- 19 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006 (להלן בהתאמה: "**הבקשה לאישור הסדר פשרה**" או "**הבקשה**" ו-"**חוק תובענות ייצוגיות**").

טענות הצדדים:

1. עניינה של התובענה בטענות המבקשת, קוו ויס בונו בע"מ (להלן: "**המבקשת**"), כי המשיב, בנק אגוד לישראל (להלן: "**המשיב**" או "**הבנק**"), מחייב את לקוחותיו בריבית שלילית על יתרות זכות במט"ח, מבלי שניתנה על כך הודעה מוקדמת ומבלי שניתנה לכך הסכמת הלקוח. כל זאת בניגוד להסכם פתיחת החשבון והוראות הדין (להלן: "**בקשת האישור**").

2. לטענת המבקשת, מנהלה מר גבריאל צ'רטוק, הבחין במהלך חודש אוקטובר 2020 כי החל מחודש מרץ 2019, המשיב החל לחייב את המבקשת מדי רבעון בריבית שלילית על יתרות זכות במט"ח.
לטענתה, הגבייה האמורה נעשתה ללא כל הודעה מוקדמת ומבלי שניתנה הסכמה לכך, זאת שעה שהסכם פתיחת החשבון, כמו גם הוראות הדין החלות על מוסדות בנקאיים, קובעים מפורשות כי יש למסור הודעה ללקוח טרם ביצוע כל שינוי בתנאי החשבון.

3. המבקשת מפנה בין השאר לסעיף 21א לתנאי החשבון, המאפשר לבנק לשנות תנאים ולהוסיף הוראות חדשות, וזאת על ידי מתן הודעה מוקדמת בכתב ללקוח, ובלבד שהשינוי

או ההוראה החדשים יחייבו את הלקוחות רק מתום התקופה של ההודעה המוקדמת ובכפוף לדין.

4. לגרסת המבקשת, מר צ'רטוק יצר קשר עם פקיד הבנק אשר הודה לטענתו באזניו כי הבנק מודע לבעיה וכי מדובר בתופעה נרחבת. נטען, כי לדברי הפקיד החל מחודש ינואר 2021, תיגבה הריבית כאמור ותצא הודעה על כך ללקוחות.

5. המבקשת מציינת, כי בסופו של דבר הבנק זיכה את המבקשת רק בגין חודש אחד של גביית ריבית, אך לא בגין כל יתר החיובים שנגבו ממנה ברבעונים הקודמים. גם הזיכוי שניתן, בוצע לטענתה בערכי קרן בלבד, ללא הפרשי הצמדה וריבית.

6. לטענת המבקשת, המשיב לא זיכה גם את כל יתר לקוחותיו שחויבו בריבית שלילית על יתרות זכות במט"ח, מבלי שקיבלו על כך הודעה ו/או מבלי שהסכימו לכך.

7. המבקשת הוסיפה, כי ביום 25.10.2020 שלח המשיב הודעה ללקוחותיו לפיה החל מיום 30.12.2020, תיגבה מהם ריבית שלילית על יתרות זכות במט"ח (ביחס למטבעות אירו, פרנק שוויצרי, כתר דני וקורונה שבדית).
לפיכך, לשיטת המבקשת כל הסכומים שנגבו מלקוחות המשיב בגין ריבית שלילית על יתרות זכות במט"ח לפני יום 30.12.2020, נגבו שלא כדין ועל הבנק להשיבם ללקוחותיו, בתוספת הפרשי הצמדה וריבית כדין.

8. על רקע האמור, נטען כנגד הבנק להפרות כדלקמן: הפרת חוזה וחוסר תום לב בקיום חוזה; הפרת חובה חקוקה, בין היתר של סעיף 5 לכללי הבנקאות (שירות ללקוח)(גילוי נאות ומסירת מסמכים), התשנ"ב-1992 (להלן: **"כללי הבנקאות"**); איסור הטעיה לפי חוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981; ועשיית עושר ולא במשפט.

9. לגרסת המשיב, עוד ביום 27.11.2016 עדכן הבנק את לקוחותיו בחשבונות העסקיים בכתב, כי החל מיום 1.1.2017 יגבה המשיב ריבית שלילית כאמור. כפועל יוצא מכך, עודכנה גם חוברת התנאים הכלליים לפתיחת וניהול חשבון.
לטענת המשיב, מדובר בהתנהלות בנקאית מקובלת ומותרת, הנובעת מריביות שליליות ביחס למטבעות אלו בשווקי העולם, וגם בנקים אחרים בישראל נוהגים לחייב לקוחות המחזיקים חשבונות מט"ח ביתרת זכות, בריבית שלילית.

10. לשיטת המשיב, לא היה עליו לזכות את המבקשת, לקוחה עסקית של הבנק, שכן כאמור כבר קיבלה הודעה על כך שהבנק מחייב חשבון מט"ח ביתרת זכות בריבית שלילית.
לגרסתו, נראה כי הסיבה לכך שהמבקשת חויבה בריבית כאמור רק החל משנת 2019 היא כי עד למועד זה ומן המועד שבו החל הבנק לחייב בריבית כזו בפועל (1.1.2017), בחשבון המבקשת לא היה מט"ח מן הסוג המחויב בריבית שלילית (יורו, בעניינו) ולכן לא חויבה. לפי הנטען, המבקשת זוכתה בכל זאת, גם לאחר שהתגלתה הטעות בסיווג פנייתו של המבקשת, אך ורק בשל העובדה שכבר הובטח למבקשת כי תזוכה, ומטעמים שירותי נאות. לא נפל בהתנהלות הבנק כלפי המבקשת פגם כלשהו.

11. המשיב מוסיף וגורס, כי גם אם המבקשת סבורה שההודעה ששלח ללקוחותיו בחשבונות העסקיים לא הגיעה אליה או לידיעתה, הרי מדובר לכל היותר בטענתה הפרטנית, שהרי הודעות כנדרש נשלחו לכל הלקוחות הרלוונטיים.

12. המשיב הוסיף, כי בשנת 2018 בשל שינוי סיווגם של יחידים בעלי שליטה בחברות לסיווג כלקוחות עסקיים ולא כלקוחות פרטיים, התקבלה אצלו החלטה עסקית לחייב גם יחידים בעלי שליטה בריבית שלילית ביחס לחשבונות מט"ח בהם ישנה יתרה, והבנק פעל ליישם מדיניות זו.
כתוצאה מהחלטה זו, נשלחה ללקוחות פרטיים, שסיווגם שונה מסיווג פרטי לסיווג עסקי, הודעה ולפיה החל מיום 1.1.2021 הבנק יתחיל לחייב את חשבונם הפרטי בריבית שלילית על יתרות זכות במטבעות הנזכרים באותה הודעה.

13. המשיב הוסיף כי בפועל לא היה מקום לזכות את מנהל המבקשת בריבית שנגבתה ממנו שכן ההודעה הנ"ל נמסרה למבקשת כדין.

14. המבקשת הגיבה לתשובת המשיב. בתגובתה, התייחסה המבקשת לטענת הבנק לפיה שלח בשנת 2016 הודעה ללקוחותיו העסקיים ובה עדכן כי יגבה ריבית שלילית. היא ציינה כי לתמיכה בטענתו זו צירף הבנק העתק של הודעה מיום 27.11.2016 שנשלחה כביכול ללקוח בלתי מזוהה וכי אין אצל המבקשת תיעוד לכך שהתקבלה אי פעם.

15. לשיטתה, בנסיבות אלו מקום בו הבנק לא צירף אסמכתא שההודעה נשלחה למבקשת ואו התקבלה אצלה, ואין כל תיעוד אצל המבקשת בדבר קבלתה - יש לקבוע כי ההודעה כלל לא נשלחה.

לעמדתה, גם אם נשלחה לחברי הקבוצה הודעה זו היא אינה הודעה כדין על שינוי תנאי חשבון במובנה בסעיף 5 לכללי הבנקאות.

<u>המשך ההליך</u>:

16. ביום 8.12.2021 התקיים דיון קדם משפט ראשון בתיק אשר בסיומו הציע בית המשפט לצדדים לפנות להליכי הידברות באמצעות גישור.
לאחר שהגישור לא צלח, נקבע דיון מקדמי נוסף ליום 25.1.2023.

17. בין לבין, הגיש כל אחד מן הצדדים בקשה מטעמו לצירוף ראיה.
בסופו של דבר, בהחלטתי מדיון 25.1.2023 הוריתי על הגשת כתבי טענות מתוקנים, לנוכח הבקשות לצירוף ראיה שהוגשו, כמפורט שם. בד בבד, הופנו הצדדים שוב לגישור.

18. המבקשת הגישה בקשת אישור מתוקנת וטרם המועד להגשת תשובת הבנק, הודיעו הצדדים ביום 1.5.2023 על הסכמתם להפנות את הסכסוך להליך של גישור בפני המגשרים: עו"ד יגאל בורוכובסקי ועו"ד רם ולצר (להלן: "**המגשרים**").

19. הליכי הגישור וההידברות נמשכו פרק זמן ממושך. בסופו של דבר, הגיעו הצדדים בתיק זה, על פי הצעת המגשרים, להסדר פשרה שבקשה לאישורו הוגשה ביום 18.2.2026.

<u>הבקשה לאישור הסדר הפשרה</u>:

20. הקבוצה הוגדרה כך:

"לקוחות זכאים" - כל לקוח של הבנק אשר חויבו בריבית שלילית על יתרות זכות בחשבונות מטבעות החוץ - פרנק שוויצרי, קרונה שוודית, אירו, כתר דני בלבד החל מיום 1.1.2017 - ועד למועד הגשת הבקשה לאישור פשרה".

יוער, כי בעקבות הערת הגורמים המקצועיים במדינה (להלן: "**הגורמים המקצועיים**"), לפיה עולה כי הגדרת הקבוצה רחבה יתר המידה שכן היא כוללת גם לקוחות שיודעו כדין, ניאותו הצדדים, כל אחד בהתייחסות נפרדת, להסכים להבהיר כי "**לקוחות זכאים**" הם לקוחות הבנק אשר חויבו בריבית שלילית על יתרות זכות בחשבונות מטבעות חוץ כאמור, החל מיום 1.1.2017 ועד למועד הגשת בקשת האישור – **אשר ביחס אליהם קיים ספק אם**

התקבלה הודעת יידוע. הובהר, כי זו הייתה כוונת הצדדים, הרציונל של הסדר הפשרה וחישוב שיעור ההטבה (ראו סעיף 2 להתייחסות המשיב להודעת הגורמים המקצועיים).

21. לפיכך, מאחר שהבהרה זו עולה בקנה אחד עם עמדת הגורמים המקצועיים במדינה ולאחר שמצאתי את הגדרת הקבוצה המעודכנת הולמת את מצב הדברים וההסדר שגובש, אני קובעת כי נושא הגדרת הקבוצה הוסדר.

22. ואלה התחייבויות הבנק לפי ההסדר:

א. הבנק ישיב לחברי הקבוצה סך כולל וסופי (הכולל גם הפרשי הצמדה וריבית) בסך 400,000 ₪.

ב. השבת הסכום ללקוחות הבנק תתבצע ישירות לחשבונות הלקוחות הרלוונטיים באופן פרטני, בסכום שווה כאשר ההשבה תבוצע בהתאם לרשימת הלקוחות כפי שהם מפורטים בהתאם לפלט מערכת "יונת דואר" (מערכת מעקב לשליחת דברי דואר בה עשה הבנק שימוש במועדים הרלוונטיים).

ג. באשר למי שכבר אינם לקוחות הבנק במועד אישור הפשרה, הבנק יפעל באמצעות הפרטים המצויים ברשותו ביחס ללקוחות אלו על מנת לאתרם ולהעביר להם את חלקם.

ד. כל הכספים אשר להם היו זכאים לקוחות הבנק שלא אותרו, וזאת בחלוף 6 חודשים ממועד אישור הסדר הפשרה, יועברו על ידי הבנק לא יאוחר מ-30 ימים לאחר מכן, ל"קרן תובענות ייצוגיות" (דומה כי כוונת הצדדים בניסוח זה היא לקרן לניהול ולחלוקת כספים שנפסקו כסעד מכוח סעיף 27א לחוק תובענות ייצוגיות (להלן: "**הקרן**")).

23. הצדדים ציינו, כי מתווה הפשרה גובש במהלך הליך הגישור ומבוסס על הצעת המגשרים, לאחר שהצדדים הציגו בפני המגשרים, בין היתר, נתונים ביחס להיקפי הגבייה שבוצעו על ידי הבנק ונתונים רלוונטיים נוספים.
בהתאם, צורף במעטפה סגורה מכתב מאת המגשרים המתייחס לעניינים אלו (להלן: "**מכתב המגשרים**").

יוער בהקשר זה, כי מכתב המגשרים הובא גם לעיונם של הגורמים המקצועיים בטרם הגשת עמדתם לבקשה.

24. לעמדת הצדדים (והמגשרים), ההסדר משקף בצורה ראויה את הסיכונים והסיכויים בתיק, ומהווה בהתאם הסדר ראוי, הוגן וסביר לסיום ההליך שבכותרת, לטובת חברי הקבוצה. זאת, גם בשים לב לחיסכון במשאבים, הן מצד הצדדים והן מצד בית המשפט, ולשלב המוקדם יחסית בו מצוי הדיון בתיק, בטרם ניתנה החלטה בבקשת האישור והתובענה לגופה, וגם זאת יש לקחת בחשבון השיקולים.
בנסיבות אלה, סבורים הצדדים, כי ההשבה המוצעת משקפת באופן ראוי את מכלול הסיכונים והסיכויים בתיק.

25. הצדדים ממליצים לבית המשפט הנכבד לפסוק גמול למבקשת ושכר טרחת עו"ד, כדלקמן:

גמול למבקשת - הצדדים ממליצים לפסוק גמול למבקשת בסכום סופי וכולל של 25,000 ₪ (בתוספת מע"מ) המהווה 6.25% מתוך סכום הפשרה הכולל. סך זה ישולם בתוך 30 ימים מ"**המועד הקובע**", קרי – מועד אישור ההסדר בפסק דין חלוט.

שכר טרחת ב"כ המבקשת - הצדדים ממליצים לפסוק שכר טרחה לב"כ המבקשת בסכום סופי וכולל של 75,000 ₪ בתוספת מע"מ, המהווה 18.75% מתוך סכום הפשרה הכולל.
עוד הוסכם והומלץ, כי משכר הטרחה שייפסק ישולמו לבאי כוח המייצגים בתוך 30 יום מהמועד הקובע 75% בהעברה בנקאית, ואילו ה-25% הנוספים משכר הטרחה שייפסק ישולמו לבאי כוח המייצגים לאחר השלמת ביצוע ההשבה על ידי הבנק ולא יאוחר מ-90 יום מהמועד הקובע, לפי המוקדם.

26. יצוין כבר עתה בהקשר זה, כי ב"כ המבקשת הודיעו בהמשך, לנוכח הערת הגורמים המקצועיים בעניין, כי אין להם התנגדות לכך שיתרת 25% של שכר הטרחה תשולם בתום השלמת פעולות ההשבה על ידי הבנק. לפיכך, הסכמה זו מייתרת בעיני את הקושי שהועלה על ידי הגורמים בנוגע לעיתוי התשלום.
לא מצאתי כל קושי בתשלום חלקו הארי של שכר הטרחה בשלב מוקדם יחסית של ביצוע ההסדר (תוך 30 ימים מהמועד הקובע), שכן הותרת היתרה בסך 25% לגמר ההסדר מספקת לצורך השגת תמריץ מצד ב"כ המבקשת לפקח על ההסדר.
אני מוצאת אם כן את מנגנון מועדי תשלום שכר טרחה באופן המוצע על ידי ב"כ המבקשת, כסביר – ואני מאשרת אותו.

27. בנוסף, הוסכם כי המשיב ישפה את המבקשת בגין חלקה הראשון של אגרת בית המשפט ששולמה על ידה.
כן התבקש פטור מחלקה השני של האגרה, וזאת בשל מאמצם של הצדדים להביא את התיק לסיומו היעיל וההוגן, תוך חיסכון בזמן שיפוטי, במסגרת הליכי גישור אליהם הגיעו הצדדים בהמלצת בית המשפט, מבלי שהתקיימו חקירות בתיק ומבלי שנדרשו הצדדים להגיש סיכומים

28. כן התבקש בית המשפט לפטור את הצדדים מהצורך במינוי בודק, וזאת מהנימוקים הבאים:

א. מדובר בהסדר פשרה המבוסס על טענות עובדתיות ומשפטיות פשוטות יחסית, כשלגבי עצם בירורן אין צורך במינוי מומחה. בהתאם, אישור הסדר הפשרה אינו מעורר שאלות המחייבות מומחיות.

ב. מדובר בהסדר פשרה המבוסס על מתווה אשר התגבש במסגרת הליך של גישור, על פי הצעת המגשרים, ובהתחשב בסיכונים והסיכויים של הצדדים. בנסיבות העניין, מינוי בודק אינו נדרש ואינו מוסיף על יכולתם של הצדדים להסדר הפשרה או בית המשפט הנכבד לבחון את סבירותו של ההסדר בשים לב לסכומים הרלוונטיים.

ג. מניעת עלויות העלולות להכביד על הצדדים ואף לסכל את הפשרה, ובשים לב לכך שהסכומים בהם מדובר בעניינו אינם גבוהים.

29. עוד הוסכם, כי בכפוף למילוי התחייבויות המשיב לפי ההסדר ולתנאים מוסכמים נוספים שנקבעו בין הצדדים בהסדר, יהווה פסק הדין המאשר את ההסדר מעשה בית דין כלפי כל חברי הקבוצה (למעט חברי הקבוצה שיבקשו לצאת מן הקבוצה ובית המשפט יאשר זאת על פי סעיף 18(ו) לחוק תובענות ייצוגיות). כן יהווה הדבר סילוק סופי ומוחלט של זכויות המבקשת וחברי הקבוצה המיוצגת כהגדרתה לעיל בגין כלל העילות והסעדים שפורטו בבקשת האישור בנוגע לכלל טענות המבקשת.
עוד הובהר, כי אין בהסכמות כל הודאה של מי מהצדדים באיזה מטענות הצד האחר להסכם, לרבות הטענות הנזכרות בבקשה לאישור התביעה כייצוגית, בתשובת המשיב ובכתבי בי-דין אחרים שהוגשו על ידי הצדדים.

הוסכם, כי המבקשת ובאי כוחה לא יגישו נגד המשיב כל הליך נוסף בעניינים העולים במישרין מהבקשה לאישור ו/או התגובה לתשובה ו/או כל כתב בי-דין אחר שהוגש ו/או הקשורים עימם, מטעם מי מלקוחות המשיב, ולא יהיו מעורבים בהליך כאמור במישרין ו/או בעקיפין כנגד המשיב.

30. ההסדר נתמך בתצהירים כנדרש מטעם הצדדים ובאי כוחם, לפיהם לא התקבלה או ניתנה (או הובטחה) על ידם טובת הנאה, מלבד המפורט בהסדר.

<u>הערות הגורמים המקצועיים במדינה</u>:

31. הגורמים המקצועיים העירו כאמור אודות הקושי שעולה מהגדרת הקבוצה באופן רחב, אך בעקבות הערה זו ועמדת הצדדים, העניין הוסדר ובוצעה ההתאמה הנדרשת להגדרת הקבוצה, כמפורט לעיל.

32. עוד העירו הגורמים המקצועיים, כי חלוקה שוויונית של סכום הפיצוי, כפי שמוצע בהסדר, עלולה להביא לתוצאה בלתי שוויונית בין חברי הקבוצה, כך שחלקם יקבלו יותר או פחות מהסכום שנגבה מהם לכאורה שלא כדין. חלוקה שוויונית שרירותית עלולה לקפח לפי הנטען לקוחות שספגו חיובי ריבית משמעותיים.

33. הגורמים המקצועיים הוסיפו, כי ככלל, בהתאם להוראות חוק תובענות ייצוגיות ותכליותיו, פיצוי פרטני המשקף את נזקו של חבר הקבוצה הוא מיטבי יותר, ומגשים את תכלית החוק בדבר מתן סעד הולם לחברי הקבוצה שנפגעו מהפרת הדין. עם זאת, קיימים מקרים שבהם קיימת הצדקה לפיצוי ממוצע, ככל שחישוב של פיצוי פרטני כרוך בתשומות ועלויות לא סבירות בנסיבות העניין.

34. לפיכך, סברו הגורמים המקצועיים כי טרם שיאושר מתווה הפיצוי המוצע על ידי הצדדים בעניינו, יש לקבל הסברים מפורטים מהצדדים, שייתמכו בנתונים מאומתים, בשאלה מדוע לא תבוצע השבה לכל לקוח לפי הסכום ששילם בפועל, וזאת כאמור בהינתן שבידי הבנק הנתונים אודות שיעור הלקוחות שלא קיבלו הודעה או שקיים ספק אם נשלחה להם הודעת יידוע.

35. הגורמים המקצועיים הוסיפו וציינו, כי במסגרת הסדר הפשרה הסכימו הצדדים לכך שהבנק יפעל באמצעות הפרטים המצויים ברשותו כדי לאתר את חברי הקבוצה שכבר אינם

לקוחותיו. לפיכך, נטען כי יש מקום להורות שהאיתור ייעשה בהתאם להוראותיה הברורות של תקנה 13(ב) לתקנות תובענות ייצוגיות, התש"ע – 2010, דהיינו באמצעות פנייה למרשם האוכלוסין לצורך אימות מענם של חברי הקבוצה שכבר אינם לקוחות של המשיב.

36. אשר לשכר הטרחה והגמול המומלצים, הגורמים המקצועיים לא ראו להתייחס לגובה הסכומים, אך טענו כי לעמדתם אין מקום לקבוע כי החלק הארי של שכה"ט ישולם בתוך 30 ימים מאישור הסדר הפשרה, ללא כל זיקה לביצוע ההשבה, בעוד שגם לגבי היתרה של 25% משכה"ט נקבע כי התשלום עשוי להיות מבוצע לא יאוחר מ - 90 יום מהמועד הקובע, ככל שהוא קודם להשלמת ביצוע ההשבה, כך שאפשר כי מלוא שכר הטרחה ישולם גם מקום בו לא תושלם ההשבה על ידי הבנק.
כאמור, הסכמת ב"כ המבקשת כי יתרת 25% שכה"ט תשלום לאחר השלמת התחייבויות הבנק היא מספקת לטעמי ומסדירה טענה זו מפי הגורמים המקצועיים.

37. זאת ועוד, כמפורט וכמנומק באריכות על ידי הגורמים המקצועיים, אין לעמדתם להיעתר לבקשת הצדדים לפטור מתשלום החלק השני של האגרה, שכן לטענתם הבקשה אינה מלווה בנימוק ממשי או בטעם מיוחד המצדיק מתן פטור, כמתחייב מהוראות הדין. לעמדתם, בהתאם לפסיקה הרווחת בעניין, יש להקפיד הקפדה יתרה כי במסגרת "**טעמים מיוחדים שירשמו**" לפי תקנה 7א(א)(3) לתקנות בתי המשפט (אגרות), תשס"ז-2007 (להלן: "**תקנות האגרות**"), יכללו טעמים כבדי משקל, המהווים חריג של ממש לכלל הקובע כי על המשיב לשאת בתשלום חלקה השני של האגרה בנסיבות השגתו של הסדר פשרה בתובענה ייצוגית.
אחרת, נמצא את החריג הופך לכלל ותכלית התקנת תקנות האגרות לא תקוים, וגם הקופה הציבורית תמצא חסרה ללא הצדקה ובניגוד לכוונת המחוקק.

הגורמים המקצועיים הדגישו, כי לטענתם עצם ההגעה להסדר פשרה בשלב מקדמי להליך איננו עולה, כשלעצמו, כדי "**טעמים מיוחדים שיירשמו**" לשם מתן פטור מחלקה השני של האגרה בהתאם להוראות תקנות האגרות.

38. כל אחד מהצדדים הגיש התייחסותו להודעת הגורמים המקצועיים. כאמור, חלק מהתייחסותם כבר קיבלה ביטוי לעיל. לחלק האחר אותו מצאתי רלוונטי, אתייחס בהכרעה גופה להלן.

<u>דיון והכרעה:</u>

39. מתוקף סמכותי לפי הוראות סעיפים 18 ו- 19 לחוק תובענות ייצוגיות, לאחר ששקלתי את מכלול השיקולים שעל בית המשפט לשקול בהתאם לסעיף 19(א) לחוק תובענות ייצוגיות, אני סבורה כי ההסדר הסופי אותו גיבשו הצדדים הוא הסדר "**ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם של חברי הקבוצה**".

40. בבואו של בית המשפט להעריך אם לאשר או לדחות את הסדר הפשרה המונח לפניו, עליו לשקול בין השאר את השיקולים הבאים:

הפער שבין הסעד המוצע בהסדר לבין הסעד שחברי הקבוצה היו עשויים לקבל לו בית המשפט היה מכריע בתובענה לטובתם;

השלב שבו מצוי ההליך;

יתרונותיו וחסרונותיו של הסדר הפשרה אל מול הסיכונים והסיכויים שבהמשך ניהול התובענה הייצוגית (סעיף 19(ג)(2) לחוק תובענות ייצוגיות);

ראו:

ע"א 1582/20 **עו"ד חלפון נ' שמן משאבי נפט וגז בע"מ**, פסקה 67 (29.12.2021); רע"א 2957/17 **סופרגז חברה ישראלית להפצת גז נ' שוורצמן**, פסקה 24 לפסק דינו של כב' השופט גרוסקופף, ניתן בהסכמת כב' מ"מ הנשיא השופט פוגלמן וכב' השופט מינץ (17.3.2024); רע"א 1394/24 **אופטיקה הלפרין נ' זיס**, פסקה 16 (24.4.2025).

41. בענייננו, אני מוצאת כי ההסדר דנן נותן מענה פרטני לחברי הקבוצה הרלוונטיים, קרי אותם לקוחות של המשיב אשר קיים לגביהם ספק כי יודעו שהחל מיום 1.1.2017 יגבה המשיב ריבית שלילית בגין חשבונות מט"ח המצויים ביתרת זכות, וזאת באמצעות פיצוי כספי ישיר. המדובר אם כן בפיצוי ישיר המשולם לנפגע, המשקף את אחת ממטרותיו של חוק תובענות ייצוגיות – פיצוי חברי הקבוצה שנפגעו (**סעיף 1(3) לחוק תובענות ייצוגיות**). מנגנון הפיצוי כולל גם מרכיב של ההעברה לקרן, של סכומים שלא ניתן יהיה להעבירם ללקוחות שלא יאותרו. כך למעשה קיימת וודאות שמלוא סכום הפיצוי ימוצה, באופן שעולה בקנה אחד עם הפסיקה ועם מטרת ההרתעה ש**בסעיף 1(2) לחוק תובענות ייצוגיות** (ע"א 3604/22 **פז נ' פלאפון תקשורת בע"מ**, פסקה 8 (23.5.2023)).

42. על פניו, עולות שאלות משותפות הנוגעות לחברי הקבוצה הנוגעות לעצם היידוע שלהם אודות תחילתה של גביית ריבית בגין מט"ח בחשבון המצוי ביתרת זכות. בהקשר זה יצוין,

כי המבקשת העלתה ספק אם אכן כלל לקוחות הבנק הרלוונטיים יודעו בדבר ומכאן שלכל הפחות קיים נושא רציני לבירור.

43. אשר לגובה הפיצוי, סכום זה נתמך בהצעת המגשרים, תוך שהובהר במכתב המגשרים, כי הם בחנו בין היתר את הנתונים שהובאו אליהם, לאחר שלבקשתם בוצעו בדיקות מקיפות במערך המחשוב של הבנק על מנת שניתן יהיה לזהות את חברי הקבוצה ולאמוד את היקף הגביה.

אמנם העובדה שההסדר המובא לאישור בית המשפט גובש בעזרת מגשר לא די בה כשלעצמה כדי להוביל לאישורו, אך ברמה העקרונית, כאשר ההסדר מתגבש בליווי מגשר בעל ניסיון המתמצה בתחום התובענות הייצוגיות, כבענייננו, הדבר עשוי להפיג במידת מסוימת את החשש מניגוד העניינים המובנה המאפיין שלב זה, ובכך עשוי לתרום להערכת טיבו של ההסדר (ע"א 7122/19 **היועץ המשפטי לממשלה נ' רויטל ממן**, פסקה 16 (11.4.2022)).

44. זאת ועוד, יש לקחת בחשבון גם את השלב הדיוני המוקדם בו מצוי ההליך (שכן חרף חלוף הזמן ממועד פתיחת ההליך, התקיימו בסופו של דבר שתי ישיבות קדם משפט בלבד), כמו גם את טענות ההגנה של המשיב אשר היה צורך לבררן כדי לגבש עמדה ברורה, ולפיכך בשלב זה אינן מבוטלות.

45. מכאן, לטעמי סכום הפיצוי הכולל שמעניק ההסדר, משקף קניה סבירה של סיכונים וסיכויים.

למען הסדר הטוב אוסיף ואציין, כי לקחתי בחשבון את העובדה שהמשיב תאגיד בנקאי ידוע (עד למיזוג עם בנק מזרחי טפחות). לפיכך קיימת חזקה שהנתונים שנמסרו על ידו הם מהימנים ונוטרו בכפוף לביקורת אמיתית ומקצועית.

יצוין כי גם המגשרים ציינו במכתבם כי הם סבורים שהנתונים שנמסרו להם אינם כוזבים.

46. אשר לקושי שהועלה על ידי הגורמים המקצועיים נוכח ההסכמה שבהסדר שבמסגרתה יינתן הפיצוי באופן אחיד ולא על דרך של השבה של הסכום המדויק לכל אחד מחברי הקבוצה: מקובל עלי ההסבר שניתן על ידי הצדדים, ובפרט על ידי הבנק, כי בנסיבות העניין יש לקבל את דרך הפיצוי המוצעת ידם.

המשיב הבהיר בהתייחסותו לעמדת הגורמים המקצועיים, כי הטלת חובה לבצע חישוב פרטני של סכום ההשבה לכל אחד מחברי הקבוצה, לפי סכומי הריבית השלילית שנגבו

ממנו בפועל בתקופה הרלוונטית, תטיל נטל בלתי סביר ובלתי מידתי על המשיב הכרוך בהשקעת משאבים ניכרים.

המשיב הוסיף וציין, כי חישוב כאמור יחייב איתור ועיבוד של מידע היסטורי ביחס לכל חשבון ולכל מטבע רלוונטי, וכן בחינה פרטנית של סכומי החיוב שנגבו ושל שיוכם לכל חבר קבוצה, זאת ביחס לחיובים שבוצעו לפני שנים רבות ובתקופה שטרם המיזוג עם בנק מזרחי טפחות.

לפיכך, הובהר כי בנסיבות אלה, מנגנון הפיצוי השוויוני שנקבע בהסדר הפשרה הוא מנגנון מעשי, פשוט לביצוע, שקוף ושוויוני, המאפשר להעביר את סכום הפשרה במישרין לחברי הקבוצה.

לא למותר לציין, כי גם המגשרים, אשר כאמור הוצגו לפניהם הנתונים הרלוונטיים, ציינו במכתבם כי אמנם הם לא בחנו את מערכות המחשוב של המשיב כדי לאמת את הנתונים, אך להערכתם, בשל מיזוג המשיב קיים בעניינו קושי ראייתי מובנה, אשר היה מקשה על הצדדים ועל בית המשפט להגיע לנתונים מדויקים יותר.

47. לגבי הערת הגורמים המקצועיים בעניין איתור חברי קבוצה שאינם עוד לקוחות הבנק, הרי המשיב בהתייחסותו להודעת הגורמים המקצועיים הסכים לעשות שימוש במערכת איתור מען של רשות האוכלוסין וההגירה, לצורך איתור מענם של חברי הקבוצה שטרם אותרו, ככל שהדבר יידרש. מכאן, שעניין זה הוסדר.

48. לפיכך, במכלול הדברים, אני מוצאת את הפשרה שגובשה ראויה והוגנת בנסיבות העניין. בעצם הפשרה שגובשה, הושגה למעשה מטרת בקשת האישור העיקרית. בנסיבות העניין, אני סבורה כי הפשרה בעניינו מהווה גם הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת.

<u>מינוי בודק</u>:

49. נימוקי הצדדים שפורטו מקובלים עלי. מה גם, שהגורמים המקצועיים לא מצאו להתייחס כלל בהודעתם לשאלת הצורך במינוי בודק, חרף העובדה שביקשתי התייחסות לעניין זה בהחלטתי מיום 9.3.2026. לפיכך, יצאתי מנקודת הנחה בהכרעתי זו כי הגורמים המקצועיים אדישים לנושא מינוי בודק.

מן האמור, אני מורה על פטור ממינוי בודק.

<u>גמול ושכר טרחה</u>:

50. אשר לגמול ולשכר הטרחה המומלצים, כאמור הגורמים המקצועיים מצאו להעיר אך ורק על עיתוי תשלום שכר הטרחה, אך לא על גובה הסכומים, ומכאן שהם אינם מתנגדים למבוקש.

51. כשלעצמי, אני סבורה כי אחוזי שכר הטרחה והגמול עומדים על רף מקסימלי, 25% מסכום הפיצוי הכולל.

52. <u>מבחינת שיקולי תשומה</u> – המדובר בבקשת אישור שהסתיימה אמנם בשלב מקדמי ביותר, אך לאחר הליכי מו"מ וגישור ממושכים. ניכר כי הושקעו מאמצים לא מבוטלים בגיבוש ההסדר ובהליך הגישור.

53. מבחינת <u>שיקולי התפוקה</u>, הרי שבענייננו מדובר בפיצוי כספי שניתן באופן ישיר לחברי הקבוצה הרלוונטיים. אמנם הפיצוי ניתן באופן אחיד ולא לאחר תחשיב פרטני, אך כאמור דרך פיצוי זו מקובלת עלי בנסיבות העניין.
כאמור, מקום שבו לא יאותרו חברי קבוצה, חלק זה יועבר לקרן ובכך ישולם מלוא סכום הפיצוי.
לפיכך, מצאתי ליתן משקל גבוה לשיקול זה.

54. <u>מבחינת שיקולי מדיניות ציבורית</u>, ההסדר מטפל באופן פרטני בחברי הקבוצה הרלוונטיים ומכאן שהוא הולם מדיניות פיצוי רצויה.

55. לאחר ששקלתי את הדברים, לא מצאתי להתערב בשכר הטרחה והגמול המומלצים ואני מאשרת אותם.
עם זאת, כפי שכבר ציינתי לעיל, יתרת 25% של שכר הטרחה תשולם לאחר השלמת ההסדר על ידי המשיב.
לפיכך, הגמול ו- 75% משכר הטרחה ישולמו כפי שהוסכם, ואילו יתרת 25% שכר הטרחה תשולם בד בבד עם הגשת דיווח מטעם המשיב על ביצוע מלוא ההסדר (כפי שיבואר להלן).

<u>הבקשה לפטור מחלקה השני של האגרה</u>:

56. אשר לבקשה לפטור מחלקה השני של האגרה, מצאתי כי יש לקבלה.

תקנה 7א(א)(3) לתקנות האגרות קובעת כדלקמן:

"7.א(א) בתובענה ייצוגית שאינה נגד רשות לפי פרט 11 לתוספת השנייה לחוק תובענות ייצוגיות, תשולם אגרה לפי פרט 4א או 11א בתוספת, לפי העניין, בשני שיעורים, כמפורט להלן:

"(3) ניתן פסק דין בהליך המקבל את התובענה כולה או חלקה או פסק דין המאשר הסדר פשרה לפי סעיף 19 לחוק תובענות ייצוגיות, ישלם המשיב את חלקה השני של האגרה וישפה את המבקש על סכום האגרה ששילם בעד חלקה הראשון של האגרה בתוספת הפרשי הצמדה למדד; על אף האמור, רשאי בית המשפט לפטור את המשיב מתשלום חלקה השני של האגרה לפי פסקה זו, כולה או חלקה, מטעמים מיוחדים שיירשמו".

57. התנגדותה המפורטת והמנומקת של המדינה בעניין זה ברורה והיא כידוע מובאת חדשות לבקרים לפני הערכאות באופן תכוף.

58. אכן, תקנה 7א(א)(3) לתקנות האגרות קובעת כי: "**רשאי בית המשפט לפטור את המשיב מתשלום חלקה השני של האגרה לפי פסקה זו, כולה או חלקה, מטעמים מיוחדים שיירשמו**".
יחד עם זאת, בפועל, עולה שהערכאות הדיוניות נוהגות במקרים לא מעטים ליתן פטור מחלקה השני של האגרה, בנסיבות שבהן הבקשה לאישור הסדר פשרה הוגשה בשלב מוקדם של ההליך, לאחר משא ומתן שקיימו הצדדים ועוד בטרם נדונה בקשת האישור לגופה.
התייחסתי לעניין זה בפסק דיני בת"צ (ת"א) 12055-12-21 **כהן נ' "מאיר" חברה למכוניות ומשאיות בע"מ**, פסקה 41 וההפניות (10.4.2024).

מעבר לכך, עקרונית, אני סבורה כי הענקת פטור מחלקה השני של האגרה בנסיבות כאלה מוצדקת, ולו כדי לתמרץ הסדרים בשלב מוקדם של ההליך (ראו גם פסק דיני בת"צ (ת"א) 53235-02-24 **שוורץ נ' הפניקס חברה לביטוח בע"מ**, פסקה 46 (21.7.2026)).

59. בעניינו, יש כאמור ליתן פטור מחלקה השני של האגרה, וזאת בהינתן השלב המוקדם של ההליך שבו הגיעו הצדדים להסדר, לאחר הליך גישור וכן מתוך מגמה לייצר מדיניות המתמרצת צדדים לעשות כן בשלבים מוקדמים של ההליך.

<u>סיכום</u>:

60. מן המקובץ לעיל, אני מאשרת את הסדר הפשרה (בכפוף להתאמות שהסכימו לבצע הצדדים) ונותנת לו תוקף של פסק דין.

61. המשיב יגיש הודעה על ביצוע מלוא ההסדר על ידו בגיבוי תצהיר מטעם גורם מוסמך מטעמו. ככל שיתרת סכום הפיצוי תועבר לקרן, יש לגבות זאת באסמכתא מתאימה בנוסף לתצהיר.

בהינתן סד הזמנים שנקבע בהסדר, אני מורה כי דיווח כאמור יוגש בתוך 10 חודשים מהיום.

62. אני מאשרת את הגמול ושכר הטרחה המוסכמים, בכפוף לכך שיתרת 25% של שכר הטרחה תשולם עם הגשת דיווח המשיב בדבר ביצוע מלוא ההסדר.

63. ניתן בזה פטור מחלקה השני של האגרה. המשיב ישפה את המבקש בגין תשלום חלקה הראשון של האגרה.

64. הסדר הפשרה לא יהווה מעשה בית דין ביחס לחבר קבוצה שמסר הודעת פרישה מהקבוצה ובית המשפט אישר את יציאתו מהקבוצה, כאמור בסעיף 18(ו) לחוק תובענות ייצוגיות.

65. בהתאם להוראות סעיף 25(א)(4) לחוק תובענות ייצוגיות, אני מורה על פרסום הודעה בדבר אישור הסדר הפשרה, בשני עיתונים יומיים בעלי תפוצה רחבה, בשפה העברית. בהודעה יפורטו הפרטים המנויים בסעיף 19(ג)(1) ו-(2) לחוק תובענות ייצוגיות, וכן הפניה לפנקס תובענות ייצוגיות שם ניתן יהיה לעיין בפסק הדין ובהסדר הפשרה, כאמור בסעיף 25(ד) לחוק תובענות ייצוגיות. גודל האותיות בפרסום ההודעה השנייה לא יפחת מ-2 מילמטרים. המשיב יישא בעלויות הפרסום.

66. הודעה על דבר אישור ההסדר תפורסם גם באתר האינטרנט של המשיב במקום ייעוד, בולט לעין.

67. הצדדים ידאגו לצרף להודעה גם כתובת אתר אינטרנט או דוא"ל, בהם ניתן יהיה לעיין בהסדר הפשרה שאושר בליווי פסק דין זה.
תשומת לב הצדדים שיש לעדכן בהודעה גם את הגדרת הקבוצה, בהתאם לשינוי שנקבע.

68. נוסח יוגש לאישור בית המשפט בתוך 10 יום מהיום.

69. הצדדים ימציאו העתק מפסק דין זה בצירוף הסדר הפשרה ובצירוף ההודעה לציבור למנהל בתי המשפט, לשם רישומם בפנקס תובענות ייצוגיות, בהתאם להוראות סעיפים 19(ה) ו-25(ז) לחוק תובענות ייצוגיות. כמו כן, הצדדים ישלחו העתק מההודעה לציבור ליועצת המשפטית לממשלה, בהתאם להוראת תקנה 16 לתקנות תובענות ייצוגיות, התש"ע – 2010.

<u>תזכורת מעקב לתחילת שנת המשפט הבאה שתחל בחודש ספטמבר 2027.</u>

<u>המזכירות תדוור את פסק הדין לצדדים.</u>

ניתן היום, כ"ד חשוון תשפ"ז, 04 נובמבר 2026, בהעדר הצדדים.

נועה גרושבן, שופטת